

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАСАЛАРИДА ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ОШИРИШ ИМКОНИЯТЛАРИ

Б. Р. Адизов, Ш. Ш. Олимов

Бухоро давлат университети профессорлари, педагогика фанлари докторлари

Аннотация: Мамлакатимизда ҳозирги кунда амалга оширилаётган ислохотлар, жумладан таълим соҳасидаги янгиликларнинг асл мақсади юксак билимли, мустақил дунёқарашга эга бўлган, маънавий-ахлоқий, ижтимоий-иқтисодий талабларга жавоб берувчи юқори малакали кадрлар тайёрлашга қаратилган. Ушбу мақсадни амалга оширишга қаратилган вазифаларни бажариш узлуксиз таълим тизимидаги ислохотларни янада чуқурлаштиришидир. Бу борадаги муҳим вазифа “умумтаълим мактаблари, лицей ва касб-ҳунар коллежлари, шунингдек, олий ўқув юрларидаги ўқитиш сифати билан боғлиқ” [1] эканини бугун давр тақозо қилмоқда. Таълим жараёнига, уни мазмун, шакл ва методларини тубдан ўзгартиришни талаб қилади. Айниқса, ислохот меваси сифатида ёшларни келажак ҳаётга ва турмушга тайёрлашда ҳаётда ўз ўринларини топишга кўмаклашувчи янги тизим ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини ташкил этиш ўз долзарблиги билан алоҳида ажралиб туради.

Жамият ижтимоий-иқтисодий ва илмий-техник тараққиётига янги қарайдиган мустақил фикрловчи, ишбилармон, буюк келажак пойдеворини қурувчи мутахассис, кадрларни тайёрлаш республикамиз педагоглари олдида турган энг муҳим долзарб вазифадир. Таълим ислохоти шароитида бу улкан вазифани тўла амалга оширадиган замонавий ва жаҳоннинг энг илғор таълим технологияларидан моҳирона фойдалана оладиган педагог ва кадрларга эҳтиёж ҳар қачонгидан ортди. Мамлакатимизда кадрлар тайёрлаш миллий дастури асосида ислохотлар изчил амалга оширилмоқда. Бу жараён халқаро миқёсда эътироф этилиб, ўзининг натижаларини бера бошлади. Бунинг оқибатида Ўзбекистоннинг иқтисодий ва ижтимоий ривожланиши анча тезлашди. Лекин унинг келгуси тараққиёти омилларини инобатга олиш, таълим амалиётида қўлланилаётган янги ва илғор фан ютуқларидан кенг фойдаланишни тақозо этади. Тажриба кўрсатадики, технологиялар таълим оловчиларнинг интеллектуал ижодий ва ахлоқий камолотининг зарурий шарти ҳисобланади. Фақат шу асосда таълим ҳамма бўғинларида педагогик жараёнларнинг чуқур моҳиятини ташкил этувчи ривожланиш унинг асосий тушунчасига айланувчи ҳаракатланувчи куч янги педагогик технологиялардир. Кўп мамлакатларда ва шу жумладан, бизнинг республикамизда ўтказилган тадқиқотлар таълим тизимининг ҳамма бўғинида энг катта камчилик таҳсил оловчиларнинг олган билимларини амалий фаолиятга қўллаш олмастик эканлигини, мураккаб ҳаётий ва иқтисодий вазиятлардан мустақил чиқиб кета олмастик эканлигини кўрсатди. Таълим ислохотимизда жаҳон таълимини ривожлантиришнинг ижобий хусусиятларини таълимни амалий инсон ҳаёти – шахсга йўналганлик тажрибасини ва уни ривожлантиришнинг муҳим воситаси янги педагогик ва ахборот технологиялари асосида уни ривожланишини асосий йўналишларини белгилаш муҳим ҳисобланади. Ислохот оқибатида таълим тизимимиз ривожини жаҳонга йўналтириш яна бир муҳим вазифа - таълим ривожини бозор муносабатларига мослаштириш тажрибасидан унумли фойдаланишни талаб қилади. Бозор ўз моҳияти билан ўзгарувчан. Унда бугунги ҳолат эртага тўғри келмайди. Шу асосда инсоний ва иқтисодий муносабатлар ҳам кескин ўзгарувчан тус олади. Инсонни шундай ўзгарувчан вазиятларига тайёрлашда унинг ҳаётининг 10-15 йилини ташкил қиладиган таълим муҳим роль ўйнайди.

Бу эса таълимнинг амалий йўналишини кучайтириш, таълим жараёнида объектлар ўртасидаги боғлиқликни инсоний муносабатларни моҳиятини тушунтириш кишилар билан мулоқотга кириша олиш, фикрини тўғри баён қилиш учун уни бошқаларга маъқуллаш, организм хусусияти қобилиятига мос касб танлашга ўргатиш белгилловчи ҳисобланади. Таълим жараёнида бу талабларни амалга оширишда турли восита ва усуллар асосида тайёр билимлар ўрганиш миқдорини камайтириб, таълим олувчилар интеллектуал, ижодий ва мустақил фикрлаш фаолиятини кучайтириш, олган билимларини амалиётга қўллаш, назарий билимларни амалий қўллаш ҳолатига қўйувчи вазиятлар яратиш зарур бўлади. Таълимнинг амалий томони ҳам шахс учун, ҳам давлат учун фойда ҳисобланади. Чунки ҳар бир мамлакат таълим тизими унинг энг муҳим иқтисодий-ижтимоий вазифаларни ечишга хизмат қилиши керак. Таълим инсон учун ўз шахсий ҳаётини қуриш касб танлаш ва касб соҳиби сифатида ўзини намоён қилиш жамиятга муносиб ўрнини топишга хизмат қилади. Демак, таълим муассасаси инсонни ижтимоий-иқтисодий, маданий-сиёсий, касбий фаолиятига тайёрловчи жойдир. Шу асосда таълимни асосини ислоҳ қилиш жамиятни ривожлантиришни тезлаштиришнинг муҳим омили ҳамдир. Шунинг учун таълим жамият ва шахс эҳтиёжларига сезгирлик билан жавоб бериши лозим. Жаҳон ривожланишининг умумий хусусиятидан келиб чиқиб, ҳозирги давр учун мустақил фикрловчи ўз ақлий ва ижодий қобилиятини амалиётга қўллай оладиган ўзига тўғри баҳо берадиган шахсни шакллантириш таълимнинг асосий мақсадини белгилайди.

Бундан кўриниб турибдики, таълим ислоҳоти мамлакатимиз учун ижтимоий-иқтисодий ва педагогик заруратга айланди. Уни жаҳон таълимининг илғор анъаналари асосида амалга ошириш ҳар жиҳатдан фойдали ҳисобланади. Ислоҳот узлуксиз таълим тизимининг ҳамма бўғинларини мафкуравий, ташкилий-педагогик, мазмун ва мақсад, шакл ва методларини қамраб олган кенг қамровли ижтимоий ва иқтисодий-сиёсий ҳамда педагогик муаммодир.

Жумладан, биз унинг педагоглар малака ошириш тизим олдида қўяётган талаблар асосида қараб чиқамиз.

Жаҳон андозаларига мос юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш кўп жиҳатдан касб-ҳунар таълимининг барқарор ривожланишига ҳамда уни таъминловчи педагог кадрларни тайёрлаш ва малакасини ошириш билан боғлиқдир. Ўз навбатида бу ўқув жараёнини жаҳон стандартларига илғор педагогик ва ахборот технологиялари талаби асосида ташкил қилиш орқали амалга оширилиши мумкин.

Педагог кадрлар малака оширишда замонавий технологиялар асосида ишлаб чиқаришни ташкил қилган корхонларда бевосита ташкил қилиш ҳамда улар талаблари асосида ҳамкорликда мутахассислар тайёрлаш тизимини шакллантириш ҳам долзарб масала сифатида таъкидланди.

Педагогик тажрибаларни МДХ мамлакатлари ва хорижий давлатларда малака ошириш соҳасидаги янгиликлар, изланишларни, шу соҳага доир тадқиқотлар йўналишлари билан таништириб бориш ҳам муҳимдир. Ушбу маълумотлар малака ошириш муассасаларида фаолият кўрсатаётган ходимларга яқиндан ёрдам бериш билан бирга, малака оширишни замонавий даражада ташкил қилиш ва уни ислоҳ қилишга ҳам хизмат қилади. Малака ошириш борасидаги янгиликларни тезкор амалиётга жорий қилишни педагогик касбини тез ўзгарувчанлиги, бошқа касблар мутахассисларини тайёрлаш пойдевори ролини ўйнашини ҳам унутмаслик лозим.

Таълим ислохоти хужжатларида педагогик кадрларнинг касб тайёргарлиги, методик, маҳорати умумий маданий даражасининг талаб даражасида бўлиши амалга оширилаётган ислохотини ҳаётга тадбиқ қилишда асосий мезон эканлигини алоҳида таъкидланади. Яъни ҳар бир педагог даврий равишда уч йилда бир марта малака ошириш курсларида ўқиш билан чегараланмай, ҳар кун, ҳар доим ўз фанига доир ва баркамол тарбиясига доир кундалик ахборотларни мунтазам ўрганиб, ўз фаолиятига тадбиқ этиб борганида таълим-тарбия, касб-хунар ўрганиши ислохот талаблари даражасида амалга оширилишининг узлуксиз такомиллашуви – баркамол авлод таълим-тарбияси ривожланишини таъминловчи омил ҳисобланади.

Мамлакатимизда янгича, жаҳон андозаларига ҳамоҳанг таълим мазмунини жорий қилиш ўз-ўзидан эмас, балки кўп мингли педагоглар онги тажрибаси, ижодий фаолияти орқали амалга ошади. Таълим ислохоти янгича фикрловчи, асримизнинг шиддати ахборот оламида тўғри йўл топа оладиган, ахборотлардан унумли ёш авлод таълим-тарбияси, касб-хунар ўрганишига фойдалана оладиган, изланувчан, ижодкор педагогни шакллантириш вазифасини кўндаланг қилиб қўйди.

Бу ишнинг қанчалик муҳимлиги шундаки, педагогик тажриба таълим мазмунига қанчалик янгилик киритилмасин, қанчалик мукамал дастурлар, дарсликлар ва таълим стандартлари яратилмасин, уларни ўқув-тарбия жараёнларига жорий қилиш ўқитувчиларга боғлиқ эканлигини кўрсатди. Модомики шундай экан, малака ошириш жараёнида нималарга асосий эътиборни қаратиш ёки унинг мақсади нималарда ўз ифодасини топади? Энг муҳими:

- ҳар бир педагогнинг шахсий сифатлари ва касбий маҳоратини ўз мутахассислиги бўйича энг сўнгги янгиликлар билан таништириб бориш;
- касбий-педагогик фаолиятининг юқори даражада бўлиши учун янгиликларни амалиётга қўллаш кўникмаларини ривожлантириш;
- педагогларга янгиликларга ташналик ва доимо мустақил ўқиш ҳиссини тарбиялаш;
- ўқув жараёни ва малака оширишни илғор педагогик технологиялар асосида ташкил қилиш.

Педагогик кадрлар малака ошириш жараёнини такомиллаштириш мазкур соҳа ходимларининг ўзларини касбий маҳоратини ошириш, уларнинг катталар таълими хусусиятларини, қонуниятларини тушуниш борасидаги тайёргарликларини такомиллаштириш ҳам муҳим ҳисобланади. Малака ошириш натижаларини доимий таҳлил қилиш асосида жараёнга ўзгаришлар киритиш зарур.

Профессор Ж.Г.Йўлдошев педагог кадрлар малака ошириш жараёнларини ислоҳ қилиш учун қуйидагиларга эътибор қаратади:

1. Малака ошириш ислохотини «Таълим тўғрисида» ги Қонун ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастури асосида ишлаб чиқилган давлат талабларига мувофиқ ташкил этиш.
2. Малака оширишни педагогларнинг фаол иштироки, янги педагогик технология ва инновацион тажрибалар асосида ташкил этиш.
3. Малака ошириш жаҳон тажрибалари асосида ташкил этишни иқтисодий меҳнатимизни яратиш.
4. Малака ошириш муассасаларида юқори малакали олимлар методистлар, муаллифлар, ижодкор ўқитувчилар ишлашига эришиш.

5. Малака ошириш муассасаларини ихтисослаштириш.
6. Ўқитувчиларнинг касбий тайёргарлик диагностикасини ўтказиш ва малака оширишнинг янги шаклларида фойдаланиш.
7. Ҳар қандай шароитда ўқитувчининг ўз малакасини ўзи мустақил оширишига асосий шакл сифатида қараш [3,6-7].

Малака оширишга бағишланган жиддий ҳужжатларда жамиятнинг педагог кадрлар касбий маҳоратига қайд қилинади. Малака ошириш тизими жамиятнинг ижтимоий талабини қондира олмаётганлиги, унинг таркибий қисмлари ўртасидаги ўзаро мувофиқлик, ягона мақсадга қаратилганлик йўқлиги, педагоглар аттестацияси билан фаолияти ўртасида ва малака ошириш даражаси билан уни баҳолаш малака ошириш натижаларини моддий ва маънавий ривожлантириш ўртасида боғлиқлик малака ошириш натижаларини моддий ва маънавий рағбатлантириш ўртасида боғлиқлик йўқлиги қайд қилинади [4,135]. Шу билан бирга педагог кадрлар малакасини оширишнинг узлуксиз таълим тизимидаги ўрнини аниқлаш ҳам муҳимдир.

Педагог кадрлар малака ошириши ва қайта тайёрлаши билан узлуксиз таълим ўртасида боғланиши аниқлашда шунга асосий эътиборни қаратиш лозимки, бу ерда белгиловчи шахснинг ҳаёти фаолиятининг ҳамма босқичларида унинг ривожланиши билан чамбарчас амалга ошади. Узлуксиз таълим ўзининг мақсадли функцияси жиҳатидан шахснинг барқарорлигини таъминловчи жараён ва шароит сифатида намоён бўлади. Бунда узлуксиз таълим етакчи ижтимоий-педагогик принцип сифатида жаҳон тараққиётининг ҳозирги ҳолатини акс эттириб, ижтимоий – тараққиёт фаол субъекти бўлган шахсни ривожланишига қаратилган. Бу шароитда таълимга янги методологик асосда ёндашиб, уни ижтимоий институт сифатида қарашни тақозо қилади. Бунда таълим шахс иқтисодий имкониятларини ривожлантиришга хизмат қилади. Ўз ичига айрим кичик тизимларни олиб, уларнинг ҳар бирининг вазифаси умумий тизимдаги ўрни билан белгиланади. Ўз навбатида уларнинг ҳаммаси жамиятнинг ижтимоий ҳаёти, ижтимоий иқтисодий, илмий-техник маданий ривожланиш даражасига боғлиқ ва унга хизмат қилади.

Шуни ҳам қайд қилиш керакки, узлуксиз таълим фақат 7 та таълим тури билан чегараланмайди. Шахснинг камолоти унинг таълим тизимидаги ўрни ёки ҳаёти билан чегараланмай, бутун умр давом этади. Унинг узлуксиз ҳаёти давомидаги комил инсон сифатида шаклланишида расмий давлат таълим муассасалари билан бирга ижтимоий ташкилотлар, оммавий ахборот воситалари, маънавий-маърифий ишлар, маданият ўчоқлари ҳам маълум роль ўйнайдилар. Улар шахснинг умумий ва касбий тайёргарлиги ижтимоий-шахсий эҳтиёжларини қондириш воситалари сифатида намоён бўладилар. Бунда узлуксиз таълим ва унинг турли бўғинлари амалий ташкил этиш объектлари тариқасида мавжуд бўладилар. Шунинг учун педагогларнинг касбий маҳоратини ошириш узлуксиз таълимнинг таркибий қисми сифатида уларнинг босқичма-босқич ривожланишини шахс ва касб соҳиби сифатида такомиллашувини таъминлаб, касбий фаолиятининг мукамаллашувининг асосини ташкил этади.

Бунда бутун малака ошириш жараёнининг асосий йўналиши педагог кадрларнинг шахсий, иродавий – ахлоқий сифатларини ва касбий фаолиятини такомиллаштиришга хизмат қилади. Ўз навбатида фаолият педагогнинг ҳам касбий, ҳам шахсини такомиллашувининг ҳаракатлантирувчи кучидир. Чунки шахс фаолиятида ўзини намоён қилади ва фаолиятда камол топади.

Шундай қилиб, педагог кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш тизими уларни ижодий имкониятларини, шахсий сифатларини ва касбий билим малака ва кўникмаларини такомиллаштириб, ўқувчилар таълим-тарбиясини сифатини кўтаришга эришишдир.

Таълим ислоҳоти асосида педагогик кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш тизимини ислоҳ қилиш анча мураккаб муаммо ҳисобланади. Уни узлуксиз принципи асосида қайта қуришни амалга ошириш мумкин.

Шу билан бирга:

- педагогик кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш тизимини демократик ва инсонпарварлик асосида қуриш;
- педагогларни асосий (база маълумоти билан амалга ошириш ўртасидаги боғлиқликни ва фарқини ҳисобга олиш;
- давлат томонидан ташкил қилинадиган малака ошириш курслари билан мустақил ўз устида ишлашни ўзаро узвийлигини таъминлаш;
- педагогларнинг эҳтиёжларини ўрганиш ва уларни субъектив имкониятларини ижтимоий талаблар билан мувофиқлаштириш;
- малака оширишнинг турли босқичларида уни табақалаштириш ва индивидуаллаштириш асосида мазмун ва шакл, методларини эркин танлаш имкониятини яратиш;
- малака оширишни ташкил қиладиган шакллари билан ижтимоий ва мустақил ўз устида ишлашнинг ўзаро боғлиқлигини ташкил қилиш;
- малака ошириш ва қайта тайёрлаш тизими учун катталар педагогикаси хусусиятларини, педагогларнинг ёши, фаолияти, мотивлари, шахсий сифатларни чуқур ҳисобга олиш асосида ташкил қилиш;
- малака оширишда рақобат, экспертларни жорий қилиш;
- малака ошириш асосида педагоглар касбий фаолияти ва шахсий сифатларда бўладиган ўзгаришларини аниқлаш меъёрларини ишлаб чиқиш.

Яна уларни тайёрлаш билан малакасини ошириш ягона тизим сифатида қараш лозим. Малака ошириш жараёни педагогларни тайёрлашда йўл қўйилган камчиликларнинг ҳаммасини тўла бартараф эта олмайди. Бунда энг муҳими олий таълим муассасаларида талабаларни қабул қилишда билим савиясини аниқлаш тестларидан олдин педагогликка қобилиятини аниқловчи синовлар киритиш жуда муҳимдир.

«Илмий – методик манбалар ва касбий таълим ўқитувчиларини тайёрлаш бўйича олий таълим муассасаларининг тажрибаларини таҳлили бизга минтақалар бўйича олий ўқув муассасаларини ихтисослашмаганлиги ва интегратив ўқув предметлари имкониятларидан етарли даражада фойдаланилмаётганлигидан далолат бермоқда, – деб ёзади Б.С.Нуриддинов» [6,78].

Шу билан бирга билим олувчиларнинг, изланувчан ўқув билиш фаолиятларини таъминловчи омиллардан имкон қадар кенг қўламда фойдаланиш шу куннинг муаммоларидан бири ҳисобланади. Шу пайтгача ўрта махсус, касб-хунар ва олий таълим муассасалари бўлажак мутахассисларда касбий билим ва иш – ҳаракат усулларини таркиб топтиришни асосий мақсад қилиб қўйган бўлса, бугунги кунда илмий билимларга асосланиб, мустақил ва ижодий

ёндашган ҳолда муаммолар ечимини топиш, хулоса чиқариш, ташкилий ва бевосита ишлаб чиқариш жараёнларида иштирок этишга қодир мутахассисларни тайёрлашни кўзда тутишдир.

Ўқитувчиларнинг шахсий моделини тузиш ва унинг касбий педагогик тайёргарлигини такомиллаштириш муаммоси В.А.Сластенин томонидан тадқиқ этилган. Бу бевосита касбий таълим ўқитувчисига ҳам тегишлидир. В.А.Сластенин фикрича, «Ўқитувчи шахсининг умумлашган моделини педагогик фаолият тузилмасини тизимли таҳлил қилиш асосида тузиш мумкин бўлади».

Ўқитувчи модели унинг шахсий ва дастурнинг мазмунини танлаб олиш ҳамда тизимлаштиришга муҳим асос сифатида хизмат қилади.

Ҳар бир касб соҳибига қўйиладиган талаб шу касбнинг моҳиятидан, мазмун мақсадидан ва жамиятда тутган мавқеи билан белгиланади. Жаҳон тараққиётининг ҳозирги босқичидаги характерли хусусият шундан иборатки, айрим касблар ўз аҳамиятини йўқотиб «ўлиб» бораётган бўлса, унга карама-қарши янги касблар шаклланиб, жамиятда ўзларига муносиб ўрин эгалламоқдалар. Шу қонуният нуқтаи назардан педагогик касбига назар солсак, бутунлай бошқа манзарани кўраимиз. Замонларнинг ўтиши бу касбни жамиятдаги мавқеини пасайтирмайди, балки унинг ижтимоий моҳиятини янада кучайтиради.

Ҳамма гўзалликлар, фан-техника муъжизаларининг ижодкори, яратувчиси ўқитувчидир.

Хўш бу меҳнатнинг ўзига хос хусусиятлари нимада?

«Ўқитувчи меҳнатининг ўзига хослиги унинг кўп қирралиги ва мураккаблигида». Шу билан бирга бу меҳнат ижодий характерга, яъни у доимо ўзгариб боради. Ҳар бир вазият, ўқувчилар билан муносабатнинг ҳар бир они ўқитувчилар учун маълум маънода бир – бирига ўхшамайди ва тақрорланмайди – деб ёзади профессор К.Зарипов [2,6].

Педагогнинг меҳнат объекти ўқувчи шахси ҳам жисмонан, ақлий, руҳий жиҳатдан ўзгариб боради. Ўқитувчи меҳнатининг қийин ва мураккаблиги, ўқувчи билан муомала қилишнинг, унга таъсир кўрсатишнинг нозиклиги ундан педагогика ва психология фанларини чуқур билишни талаб қилади. Ўқитувчи меҳнатининг кўп қирралигига, уни бажаришга сарфланадиган вақтда ҳам кўринади. Ижтимоий тараққиёт, ислоҳот асосида таълим-тарбия, касб-ҳунар ўрганишнинг мураккаблашуви ўқитувчининг ўз вазифасини бажаришга сарфланувчининг иши ва бўш вақти ўртасида чегара тобора йўқолиб боришига сабаб бўлмоқда.

Педагогик меҳнатининг яна бир хусусияти унинг фаолияти, хатти-ҳаракати доимо ўқувчилар назорати ва нигоҳи остида амалга оширилади. Узлуксиз таълим тизимида янги пайдо бўлган академик лицей ва касб-ҳунар коллежларида таълим-тарбияни янги методологик асосда ташкил қилиш, янгича усул, шакл ва методлар асосда олиб боришни тақозо қилади. Бу эса ўқитувчининг изланишга ундайди. Унинг фаолиятида тадқиқотлик хусусиятлари кучаяди.

Бу ўз навбатида ундан ўқувчилар жамоасининг тадқиқотчиси, нозик рухшунос, мохир тарбиячи сифатида назарий ва амалиётга мос хусусиятларни ўзида шакллантириш эҳтиёжини келтириб чиқармоқда. Бу муаммони ечиш малака ошириш жараёнида уларни ижодий изланишга ўргатиш, ижодкорлигини рағбатлантириш муҳим аҳамиятга моликдир. Шу билан педагогик жамоаларда умумий ижодий муҳитни, изланиш учун зарур шароит ҳам зарур. Шундай шароитда ўқитувчиларнинг ижоди илмий – педагогик тадқиқот билан таълим-тарбия, касб-ҳунар ўргатиш тажрибасини бир-бирига боғлайдиган занжир вазифасини ўтайди.

Ўқитувчининг ижоди ҳамма вақт маълум тажрибага асосланади. Чунки ижодкор киши доимо нимагадир интилиши керак. Бунинг учун йўлчи юлдуз илғор педагогик тажрибадир. Ўқитувчи илғор усулларни эгаллаши ҳамда уни ўз фаолиятида қўллаш йўллари излаб педагогика, психология ва таълим методикасининг ютуқларига мурожаат қилади. Ижодий ишлайдиган педагог ўзгалар тажрибасини таҳлилсиз, тўғридан-тўғри қабул қилмай, ўз тажрибаси билан таққослаб, кейин унинг илғор томонларини қабул қилади. Педагоглик касбининг ўзига хос хусусияти тўғрисида гапирар эканмиз, унинг моҳияти асосан билим, касб-хунар ўргатиш эканлигини, шунга кўра унинг ўзи доимо ўқиши шартлигини алоҳида тақдорлаш лозим. Ўқитувчи касбининг мана шу хусусияти унинг муттасил равишда ўз устида ишлашининг, мустақил билим олишини тақозо қилади. Унинг фаолияти муваффақиятли бўлишининг гарови узлуксиз равишда ўз устида ишлашдир.

Шундай қилиб, ўқитувчи меҳнатининг энг муҳим хусусияти ёшлар ҳар томонлама камол топишини таъминлашдир. Бу эса ўз навбатида ижтимоий фаолият соҳиби – ўқитувчининг ўзини ҳар томонлама баркамол бўлишини тақозо қилади. Баркамол шахсина комил инсонни шакллантира олади.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, мамлакатимизда амалга оширилаётган таълим ислохоти дунёнинг ривожланган мамлакатларидаги таълим ривожига даражасига эришиш учун олижаноб саъй ҳаракатлардир. Бу бизнинг ривожланган давлатлар тарихий тажрибасидан ўринли фойдаланиш ва ўз ички имкониятларимиз тарихий илдизларига таяниб таълим тизимимизни яқин вақтда илғор мамлакатлар даражасига кўтариш улардан мукамалроқ миллий таълим-тарбия тизими шаклланишига ижтимоий-иқтисодий асос яратишни тақозо қилади.

АДАБИЁТЛАР

1. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик-ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Халқ сўзи. 2017 йил 16 январь.
2. Зарипов К.З. Янги педагогик технологияни тадбиқ этиш босқичлари. / Ж. Халқ таълими. 1997, 4-сон 4-12 бетлар.
3. Йўлдошев Ж.Ф. Янги педагогик технология йўналишлари, муаммолари. // Ж. Халқ таълими. 1999 йил. 4-сон.
4. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – М.: «Знание», 1989.
5. Малака ошириш муаммолари, изланишлар, ечимлар. – Т., 2003.
6. Нуриддинов Б.С. Абдуқуддусов О. Касб таълими ўқитувчиларини тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш муаммолари. – Т., 2001.

